

Carl Uytterhaegen*Goed Belicht – fotojournalistiek, oorlogsfotografie, documentaire fotografie*Gent (Academia Press) 2005, 434 p., € 25,-,
ISBN 90 382 0744 1

Boeken over de geschiedenis van de (Nederlandse) persfotografie verschijnen zelden en dus is elke publicatie welkom. Zo ook het boek *Goed Belicht* van de Vlaamse fotograaf en oud docent fotografie Carl Uytterhaegen, dat een zeer goede aanvulling is op bijvoorbeeld *Argusogen* van Bram Wisman en het artikel *Onder vuur* van Bernadette Kester (in *Journalistieke Cultuur* van Bardoel c.s.).

Waar de andere twee werken voornamelijk de ontwikkeling en geschiedenis van de Nederlandse persfotografie en industrie beschrijven, is het boek van Uytterhaegen meer een naslagwerk met een behoorlijk overzicht van hedendaagse fotografen, agentschappen maar ook ontwikkelingen van de internationale industrie. De titel van het boek is dan ook gerechtvaardigd omdat het deze zaken inderdaad *goed belicht*. Of het daarmee een boek is dat aantrekkelijk is om te lezen is een tweede, maar wie leest dan ook een encyclopedie achter elkaar?

Het boek is niet volgens lemma's ingedeeld maar bestaat uit drie delen die ieder een vorm van fotografie centraal stellen. Als eerste is dat de documentaire fotografie, waarbij de fotograaf de rol van ooggetuige heeft; zijn blik op de werkelijkheid is gevormd door zijn keuze van het onderwerp en door zijn culturele achtergrond. Toch speelt deze fotografie een bepalende rol in het 'vormgeven' van de werkelijkheid. Daarom

wordt documentaire fotografie ook wel ervaren als *slachtoffer-fotografie*: de gefotografeerde mensen hebben geen idee hoe ze worden afgebeeld en zien vaak het eindproduct niet.

De tweede vorm is fotojournalistiek: het maken van foto's met nieuwswaarde die gebruikt worden in kranten en magazines. Deze nieuwsfoto's kunnen een documentair karakter krijgen als de interesse voor het afgebeelde blijft bestaan, zoals de foto's van Erich Salomon van politici aan de macht in het Interbellum.

De laatste vorm die Uytterhaegen onderscheidt, is de oorlogsfotograaf die hij indeelt in twee soorten: de *war photographer* en de *combat photographer*. De laatste maakt voornamelijk foto's van gevechtshandelingen en kennen wij tegenwoordig als *embedded photographer*. De *war photographer* maakt juist foto's van de gevolgen van de gevechtshandelingen voor de burgers.

In het tweede deel, dat feitelijk achterin staat, bespreekt Uytterhaegen een aantal recente onderwerpen in een meer essay-achtige vorm. Ter sprake komen schokkende beelden, de digitale revolutie, beeldmanipulatie, internet en objectiviteit-subjectiviteit en waarheidsgetrouwheid. Stuk voor stuk goed leesbare en nuttige essays, die rijkelijk voorzien zijn van recente voorbeelden.

Het derde deel van het boek bestaat uit de encyclopedische functie en dat is het meest waardevolle deel van dit boek. Het geeft zeer uitvoerige overzichten van de huidige fotoagentschappen maar ook een selectie van prijzen en wedstrijden en de documentaire foto-opdrachten, zoals die van het Rijksmuseum. Het grootste deel van de encyclopedische functie bestaat uit biografieën van fotografen.

Van de drie onderscheiden soorten fotografen geeft Uytterhaegen zeer uitvoerige beschrijvingen van het leven en werk van bekende fotografen maar beperkt zich gelukkig niet tot de grote internationale 'kanonnen'. Uiteraard komen Henri Cartier Bresson en James Nachtwey aan bod. Maar ook Nederlandse fotografen zoals Ed van der Elsken, Emmy Andriessse en Teun Voeten worden besproken. En daarmee is het boek zeer compleet. Zeker omdat het nog te verschijnen nieuwe standaardwerk van de geschie-

denis van de Nederlandse fotografie *Dutch Eyes*, slechts beperkt aandacht schijnt te besteden aan persfotografen. Alleen daarom al is *Goed Belicht* een waardevolle aanvulling in de papieren geschiedschrijving van de persfotografie.

Maar je kunt je wel afvragen of een papieren selectie van biografieën in de vorm van een boek tegenwoordig nog de beste manier is. Want ondanks de aandacht voor Nederlandse fotografen mis ik er toch echt een aantal. Waarom staat de fotograaf Geert van Kesteren er bijvoorbeeld niet in? Hij is immers genomineerd lid te worden van het zeer gerenommeerde agentschap Magnum en is daarmee in een positie die weinig fotografen gegund is. En wat te denken van Kadir van Lohuizen, die met zijn foto's over de diamantindustrie een succesvolle tentoonstelling had in Foam? Maar ook zijn recente werk over de nasleep van Katrina in New Orleans werd wereldwijd veel gepubliceerd en zijn project 'Aderen' trok vele bezoekers naar de Kunsthal en werd gebundeld in een boek met een voor Nederlandse begrippen grote oplage.

Nu moet een samensteller natuurlijk keuzes maken. Zo ook Uytterhaegen en bijvoorbeeld de redactie van *Dutch Eyes*. Maar waarom zou een dergelijk overzicht of geschiedenis in een boek moeten staan? Een boek kent een beperking van de ruimte omdat het niet te dik kan worden en met 434 pagina's is *Goed Belicht* al zeer omvangrijk. Waarom staat dit boek dan ook niet op een website of in een online database?

Een website kent geen schaarste van ruimte, is eenvoudig doorzoekbaar en biedt de mogelijkheid oneindig te verwijzen naar andere websites. Noodgedwongen plaatst Uytterhaegen nu links in de tekst omdat hij de lezer de kans wil gunnen de besproken foto's te bekijken, die hij door te hoge beeldrechten helaas niet kon opnemen in zijn boek.

Maar een online versie van *Goed Belicht* biedt meer mogelijkheden. Niet alleen wordt de kennis voor meer mensen over de hele wereld beschikbaar. Ook anderen kunnen eraan meewerken en op die manier een zo compleet mogelijk overzicht maken door constant fotografen, agentschappen, documentaire opdrachten en wedstrijden toe te voegen. Daarmee kan het zich

ontwikkelen tot een internationale kennisdatabase waarvoor Uytterhaegen een geweldige basis heeft gelegd.

Martijn Kleppe